

Konkurrensreglerna

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Om du vill ha informationen i ett alternativt format, kontakta Konkurrensverket via e-post konkurrensverket@kkv.se eller via telefon 08-700 16 00.

Augusti 2010

Innehåll

Konkurrenslagen i korthet	2
Förbud mot samarbete som begränsar konkurrensen.....	4
Undantag.....	6
Förbud för företag att missbruka en dominerande ställning.....	8
Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.....	9
Företagskoncentrationer.....	10
Sanktioner.....	12
Instansordningen.....	14
Konkurrensreglerna inom EU	16
Ytterligare information.....	18

Konkurrenslagen i korthet

En effektiv konkurrens bidrar till att samhällets resurser används bättre, priserna pressas och utbudet av varor och tjänster blir större och mer varierat, till nytta för konsumenterna. Dessutom stärker konkurrensen företagens förmåga att hävda sig på internationella marknader.

Konkurrensen begränsas om företagen kommer överens om priser, delar upp marknader eller motverkar att nya företag kommer in på marknaden. Därför måste det finnas regler som avhåller företagen från att samarbeta för att begränsa konkurrensen, eller missbruka en dominerande ställning på marknaden.

Sådana regler finns i konkurrenslagen (2008:579). Den bygger på förbud och kraftiga sanktioner och följer huvudsakligen samma principer som gäller inom EU. När det gäller tillämpningen av lagen ska den praxis som utvecklats inom EU vara vägledande.

Två centrala förbud

Lagen innehåller två centrala bestämmelser, en som förbjuder konkurrensbegränsande samarbete mellan företag (2 kap. 1 §) och en som förbjuder företag med en dominerande ställning att missbruka sin marknadsmakt (2 kap. 7 §). *Paragraferna återges och förklaras på sidorna 4-5 och 8-9.*

Undantag från reglerna om förbjudet samarbete

Ett avtal eller beteende är lagligt om företaget kan visa att det uppfyller de villkor som fastställs i undantagsregeln i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Företagen måste kunna visa att samarbetet bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande. Företaget måste också visa att konsumenterna får en skäligen del av den vinst som uppkommer genom samarbetet.

Vissa typer av avtal är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Dessa så kallade gruppundantag finns samlade i ett antal lagar. Med ledning av dessa får företagen själva avgöra om deras avtal omfattas av ett gruppundantag eller inte. *Se sidan 6.*

För lantbruket och taxinäringen finns särskilda regler som innebär vissa undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete.

Sanktioner

Om ett företag överträder något av förbuden i konkurrenslagen kan det åläggas vid vite att upphöra med överträdelsen och/eller bli skyldigt att betala konkurrensskadeavgift.

Vissa överträdelser av förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete kan leda till näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1986:436).

Dessutom är avtal som omfattas av förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete ogiltiga.

Ett företag kan också bli skyldigt att ersätta den skada som har uppkommit genom en överträdelse av konkurrensreglerna. *Se sidan 13.*

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Från 1 januari 2010 gäller regeln för offentlig säljverksamhet som drivs i konkurrens med privat verksamhet.

Se sidan 9.

Företagskoncentrationer

Konkurrenslagen innehåller också regler om kontroll av företagskoncentrationer. Koncentrationer där de berörda företagens årsomsättningar överstiger vissa tröskelvärden ska anmälas till Konkurrensverket. Verket kan ingripa mot en koncentration som antas leda till påtagligt skadliga effekter. *Se sidan 10.*

EU:s konkurrensregler

Konkurrensverket tillämpar artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget om en konkurrensbegränsning påverkar handeln mellan medlemsstaterna inom EU på ett märkbart sätt. *Se sidan 16.*

Vad är ett företag?

Konkurrenslagen gäller endast för företag. Begreppet *företag* omfattar varje form av verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur. Det spelar ingen roll om den är inriktad på att ge vinst eller inte. Det spelar heller ingen roll i vilken juridisk form den bedrivs.

Aktiebolag, handelsbolag, enskilda firmor och ekonomiska föreningar är företag. Även statliga och kommunala organ kan falla in under begreppet, dock inte då det är frågan om myndighetsutövning.

Vad är en relevant marknad?

Ett viktigt begrepp i konkurrensrätten, till exempel när man bestämmer marknadsområde, är *relevant marknad*. Vid avgränsning av den relevanta marknaden bestämmer man dels en produktmarknad, dels en geografisk marknad.

Produktens utbytbarhet är avgörande vid avgränsningen av *produktmarknaden*. Produkter som köparna anser vara jämförbara när det gäller egenskaper, pris och användning tillhör samma produktmarknad. Frågan om det finns produkter som snabbt kan ändras så att de blir jämförbara har också betydelse.

Den relevanta *geografiska marknaden* omfattar det område inom vilket de berörda företagen tillhandahåller de relevanta produkterna eller tjänsterna. Inom det området är konkurrensvillkoren tillräckligt likartade för att det ska kunna skiljas från angränsande geografiska områden.

Förbud mot samarbete som begränsar konkurrensen

I 2 kap. 1 § konkurrenslagen förbjuds samarbete mellan företag om det har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt eller om det ger ett sådant resultat.

2 kap. Förbjudna konkurrensbegränsningar

1 §

Sådana avtal mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt är förbjudna, om det inte annat följer av denna lag.

Detta gäller särskilt sådana avtal som innebär att

1. inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs,
2. produktion, marknader, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras,
3. marknader eller inköpskällor delas upp,
4. olika villkor tillämpas för likvärdiga transaktioner, varigenom vissa handelspartner får en konkurrensnackdel, eller
5. det ställs som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

Förbudet omfattar samarbete mellan två eller flera företag. Samarbetet kan ske genom avtal, beslut av en företagssammanslutning eller så kallat samordnat förfarande.

Ett *beslut av en företagssammanslutning* kan exempelvis ske om en branschför-enings stadgar ger föreningen möjligheter att bestämma hur företagen ska agera på marknaden.

Med *samordnat förfarande* menas situationer där företag utan att ha ett direkt

avtal tillämpar ett visst förfarande i samförstånd. För att det ska vara fråga om ett samordnat förfarande krävs att någon form av kontakt har förekommit mellan företagen.

Konkurrensbegränsningen måste vara märkbar

För att samarbetet ska vara förbjudet måste det påverka konkurrensen på ett märkbart sätt. Viktigt vid denna bedömning är vilken marknadsandel och storlek samarbetsparterna har.

Samarbete mellan små eller medelstora företag, där de produkter som berörs av avtalet omfattar en mindre del av den relevanta marknaden, faller normalt utanför förbudet.

Konkurrensverket har i ett allmänt råd om avtal av mindre betydelse (bagatellavtal) definierat begreppet "märkbart sätt". (Läs mer om allmänna råd på sidan 18.) Enligt detta anses samarbetet inte påverka konkurrensen på ett märkbart sätt om företagen tillsammans har en marknadsandel på maximalt 10 procent av den relevanta marknaden vid avtal mellan företag i samma tillverknings- eller försäljningsled, så kallade horisontella avtal. Vid avtal mellan leverantörer och återförsäljare, så kallade vertikala avtal, är marknadsandelsgränsen däremot 15 procent.

För vissa avtalstyper, exempelvis horisontella överenskommelser om priser eller vertikala avtal om områdesskydd, gäller emellertid inte några marknadsandelsgränser. Företag med en omsättning på mindre än 30 miljoner kronor kan ingå konkurrensbegränsande avtal förutsatt att deras sammanlagda marknadsandelen inte överstiger 15 procent.

Exempel på förbudet samarbete

I 2 kap. 1 § konkurrenslagen ges fem exempel på samarbete som anses vara särskilt konkurrensbegränsande. Listan är inte uttömmande. Det kan även finnas andra former av samarbete som är konkurrensbegränsande.

1. *Prissamarbete.* Detta ser lagen särskilt strängt på. Inte bara direkt prissamarbete utan även överenskommelser som indirekt fastställer priser kan vara förbjudna. Det saknar betydelse om företagen samarbetar direkt med varandra eller indirekt i till exempel en inköpsorganisation eller en branschförening.
2. *Begränsning av produktionen.* Det kan bli effekten om företag sluter exempelvis specialiseringsavtal, avtal om gemensam produktion, exklusivavtal eller patentlicensavtal.
3. *Marknadsuppdelning.* Exempel på sådana typer av avtal är uppdelning i kvoter, försäljningsområden eller kundkretsar mellan konkurrenter. Det är också förbjudet för tillverkare och grossister att i ett avtal med sina återförsäljare begränsa produktionen, det geografiska försäljningsområdet eller kundkretsen.
4. *Diskriminering.* Ett exempel är när en leverantör kommer överens med sina återförsäljare om att en viss kund inte ska få leveranser.
5. *Kopplingsförbehåll.* Ett exempel är om en köpare för att få köpa en produkt tvingas köpa även en annan produkt eller tjänst som han annars inte skulle vilja ha. Finns det ett naturligt samband mellan tilläggsprodukten och huvudprodukten i avtalet kan kopplingen vara tillåten. I allmänhet accepteras bara kopplingar motiverade av starka tekniska eller kvalitetsmässiga skäl.

Undantag

Under vissa förutsättningar kan samarbete mellan företag vara tillåtet trots att det begränsar konkurrensen. De positiva effekterna av samarbetet måste då uppväga de negativa.

2 kap. Förbjudna konkurrensbegränsningar

2 §

Förbudet i 1 § gäller inte för ett avtal som

1. bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande,
2. tillförsäkrar konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås,
3. bara ålägger de berörda företagen begränsningar som är nödvändiga för att uppnå målet i 1, och
4. inte ger de berörda företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av nyttigheterna i fråga.

3 §

Från förbudet i 1 § gäller för sådana grupper av avtal (gruppundantag) som avses i

1. lagen (2008:580) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om viss taxisamverkan.
2. lagen (2008:581) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal.
3. lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal specialiseringsavtal.
4. lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling.
5. lagen (2008:584) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn.
6. lagen (2008:585) om gruppundantag för vissa konkurrensbegränsande avtal inom försäkringssektorn, och
7. lagen (2008:586) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om tekniköverföring.

Om ett enskilt avtal enligt lag som sägs i första stycket är undandantaget från förbudet i 1 § men avtalet har följder som är oförenliga med 2 §, får Konkurrensverket besluta att avtalet inte ska omfattas av gruppundantaget.

Förutsättningar för undantag

Avtalet eller beteendet är lagligt om företaget kan visa att det uppfyller de villkor som fastställs i undantagsregeln i 2 kap. 2 § konkurrenslagen. Företagen måste kunna visa att samarbetet bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande. Företaget måste också visa att konsumenterna får en skälig del av den vinst som uppkommer genom samarbetet.

Dessutom får samarbetet inte begränsa konkurrensen mer än vad som är nödvändigt för att uppnå de positiva effekterna. Konkurrensen får inte heller sättas ur spel för en väsentlig del av de produkter som samarbetet avser.
Se vägledning på sidan 18.

Exempel på positiva effekter

När det gäller det första villkoret kan exempelvis ett specialiseringsavtal eller ett avtal om forskning och utveckling förbättra produktionen genom att leda till minskade produktionskostnader eller ökad produktivitet.

Positiva effekter för konsumenterna kan vara lägre priser, bättre service eller nya, förbättrade produkter.

Gruppundantag

Det finns undantag för vissa grupper av avtal, så kallade gruppundantag. De finns beskrivna i sju lagar om gruppundantag.

Företagen får själva och på egen risk avgöra om avtalet omfattas av något gruppundantag eller inte.

Gruppundantag finns för:

- Avtal om viss taxisamverkan
- Vertikala avtal
- Specialiseringsavtal
- Avtal om forskning och utveckling
- Avtal inom motorfordonssektorn
- Avtal inom försäkringssektorn
- Avtal om tekniköverföring

Jordbruk och taxi

Visst samarbete inom jordbruks- och taxinäringarna är undantaget från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete, så kallat legalundantag. Dessa framgår av 2 kap. 4-5 §§ konkurrenslagen.

Förbud för företag att missbruka en dominerande ställning

Företag som har en dominerande ställning får inte missbruka sin marknadsmakt. Att vara dominerande innebär att ha en stark ekonomisk ställning som gör det möjligt att hindra en effektiv konkurrens. Företaget kan då i hög grad agera oberoende av sina konkurrenter och kunder.

2 kap. Förbjudna konkurrensbegränsningar

7 §

Missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning på marknaden är förbjudet.

Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

1. direkt eller indirekt påtvinga någon oskäligen inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäligen affärsvillkor,
2. begränsa produktion, marknader eller teknisk utveckling till nackdel för konsumenterna,
3. tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner, varigenom vissa handelspartner får en konkurrensnackdel, eller
4. ställa som villkor för att ingå ett avtal att den andra parten åtar sig ytterligare förpliktelser som varken till sin natur eller enligt handelsbruk har något samband med föremålet för avtalet.

En dominerande ställning grundas i regel på en mängd omständigheter som var för sig inte nödvändigtvis behöver vara avgörande. Faktorer som har betydelse är exempelvis finansiell styrka, hinder mot etablering på marknaden, tillgång till insatsvaror, patent- och andra immaterialrättigheter samt teknologi och annan kunskapsmässig överlägsenhet.

En viktig omständighet är företagets andel av den relevanta marknaden. En marknadsandel mellan 40 och 50 procent anses innebära tydliga tecken på

dominerande ställning.

Undantag kan aldrig beviljas från förbudet mot att missbruka en dominerande ställning.

I 2 kap. 7 § konkurrenslagen finns några exempel på förfaranden som kan utgöra missbruk.

1. Exempel på *oskäligen inköps- eller försäljningspriser* är att ta ut överpriser. Ett annat fall är då ett dominerande företag för att slå ut konkurrenter, eller försvåra för dem att komma in på marknaden, tillämpar

priser som ligger under vad som normalt skulle behövas för att täcka kostnaderna och ge vinst.

2. *Begränsning av produktion och marknader* kan ske genom exklusivavtal och liknande som binder leverantörer och distributionskanaler.
3. *Diskriminering* kan exempelvis förekomma om priser, rabatter eller an-

dra affärsvillkor leder till att företag behandlas olika utan att det finns någon saklig anledning. Även leveransvägran är en form av diskriminering.

4. Ett exempel på *kopplingsförbehåll* är att ett dominerande företag utnyttjar sin starka position och kräver att köparen även köper en annan produkt, som inte har ett naturligt eller sakligt samband med den första varan.

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

När kommuner, landsting eller staten ägnar sig åt näringsverksamhet på en konkurrensutsatt marknad, kan det leda till en begränsning av konkurrensen.

Från 1 januari 2010 gäller regeln för offentlig säljverksamhet som bedrivs i konkurrens med privat verksamhet. Det innebär att Konkurrensverket har

möjlighet att gå till Stockholms tingsrätt och begära ett förbud mot offentlig säljverksamhet, eller ett visst agerande i säljverksamheten, som bedöms snedvrida eller hämma konkurrensen.

Det är Stockholms tingsrätt som dömer om verksamheten eller förfarandet ska förbjudas. Ett förbud kan förenas med vite.

3 kap. Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

27 §

Staten, en kommun eller ett landsting får förbjudas att i en säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § tillämpa ett visst förfarande om detta

1. snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden eller
2. hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens.

Förbud får inte meddelas för förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt.

En kommun eller ett landsting får även förbjudas att bedriva en viss säljverksamhet i fall som avses i första stycket. En sådan verksamhet får dock inte förbjudas om den är förenlig med lag.

Ett förbud gäller omedelbart om något annat inte bestäms.

Företagskoncentrationer

I vissa fall kan företagskoncentrationer förbjudas av domstol. Detta kan ske vid påtagligt skadliga effekter på konkurrensen.

Anmälan

Om de berörda företagens sammanlagda årsomsättning i Sverige överstiger 1 miljard kronor och minst två av de berörda företagen har en omsättning i Sverige som överstiger 200 miljoner kronor för vart och ett av företagen ska koncentrationen anmälas till Konkurrensverket. Anmälan görs enligt Konkurrensverkets föreskrifter med anvisningar för anmälan av företagskoncentrationer. *Läs mer om våra föreskrifter på sidan 18.*

När det finns särskilda skäl får Konkurrensverket ålägga en part i koncentrationen att anmäla den, även om företagens omsättning i Sverige inte överstiger 200 miljoner kronor. En part i en koncentration har också alltid rätt att frivilligt anmäla en koncentration till Konkurrensverket då företagens sammanlagda omsättning i Sverige överstiger 1 miljard kronor.

När stoppas företagskoncentrationer?

Det är ovanligt att Konkurrensverket ingriper mot företagskoncentrationer. Ett ingripande får bara ske mot företagskoncentrationer som påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens eller skulle leda till att konkurrensen helt sätts ur spel.

Koncentrationens eventuella negativa effekter på konkurrensen bedöms ge-

nom ett så kallat substanstest. Det är en sammanvägd bedömning av hur koncentrationen kan komma att påverka konkurrensen på marknaden. Faktorer som prövas är exempelvis de berörda företagens marknadsställning och ekonomiska styrka, faktisk och potentiell konkurrens samt om andra företag hindras att komma in på marknaden.

Även mindre ingripande åtgärder än förbud mot koncentrationen kan bli aktuella, till exempel att vissa delar av koncentrationen får genomföras men inte andra. I samband med Konkurrensverkets prövning kan företag göra frivilliga åtaganden för att undanröja koncentrationens konkurrensbegränsande effekter. Konkurrensverket kan förena åtagandena med vite. Vitet kan dömas ut om åtagandena inte fullgörs.

Handläggningen

När Konkurrensverket har fått en fullständig anmälan om en företagskoncentration har verket 25 arbetsdagar på sig att besluta om koncentrationen ska lämnas utan åtgärd eller om en särskild undersökning ska inledas. Om en part i koncentrationen lämnar förslag till åtaganden förlängs tidsfristen till 35 arbetsdagar. Inom den angivna tidsfristen får företagen inte fullfölja koncentrationen. Om Konkurrensverket beslutar att göra en särskild undersökning har

verket ytterligare tre månader på sig att väcka talan vid Stockholms tingsrätt om ingripande mot koncentrationen. Tremånadersperioden kan förlängas

av Stockholms tingsrätt om företagen går med på det eller om det finns synnerliga skäl.

4 kap. Företagskoncentrationer

1 §

En företagskoncentration som prövas enligt denna lag ska förbjudas, om koncentrationen är ägnad att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det. Vid prövningen av om en företagskoncentration ska förbjudas ska det särskilt beaktas om den medför att en dominerande ställning skapas eller förstärks.

Ett förbud får meddelas endast om inga väsentliga nationella säkerhets- eller försörjningsintressen därigenom åsidosätts.

I den utsträckning som bildandet av ett gemensamt företag, som utgör en företagskoncentration enligt 1 kap. 9 § andra stycket, har till syfte eller får till resultat att samordna konkurrensbeteendet hos företag som förblir självständiga, ska vid prövningen av fråga om förbud mot företagskoncentrationen samordningen bedömas enligt 2 kap. 1 och 2 §§.

2 §

Om det är tillräckligt för att undanröja de skadliga effekterna av en företagskoncentration, får en part i koncentrationen i stället för förbud enligt 1 § åläggas att

1. avyttra ett företag eller en del av ett företag, eller
2. genomföra någon annan konkurrensfrämjande åtgärd.

Ett åläggande enligt första stycket får inte vara mer långtgående än vad som krävs för att de skadliga effekterna av konkurrensbegränsningen ska undanröjas.

3 §

Ett förbud mot en företagskoncentration innebär att en rättshandling som utgör en del av företagskoncentrationen eller som har till syfte att genomföra koncentrationen därefter blir ogiltig.

Sanktioner

Om ett företag bryter mot något av förbuden i konkurrenslagen kan företaget drabbas av sanktioner. Dessa är konkurrensskadeavgift, åläggande med eller utan vite, ogiltighet och skadestånd. En person som utövar ledningen över ett företag kan också drabbas av näringsförbud.

Konkurrensskadeavgift beslutas av domstol. Åläggande meddelas av Konkurrensverket eller, i andra hand, av Marknadsdomstolen på talan av ett företag. En person som medverkar i en kartell kan i vissa fall få näringsförbud. Näringsförbud meddelas av domstol på talan av Konkurrensverket.

Ogiltigheten fordrar inget föregående beslut om att avtalet är ogiltigt utan inträder vid avtalets tillkomst. Skadestånd kan bli aktuellt efter talan i domstol av den som drabbats av att ett företag överträder konkurrensreglerna.

Konkurrensskadeavgift

Ett företag som medvetet eller av oaktsamhet bryter mot något av förbuden i konkurrenslagen kan bli skyldigt att betala en konkurrensskadeavgift, det vill säga en slags böter. Det är Stockholms tingsrätt som, på talan av Konkurrensverket, beslutar om konkurrensskadeavgiften.

Konkurrensskadeavgiftens storlek bestäms framför allt med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Förmildrande eller försvårande omständigheter kan ha

3 kap. Åtgärder mot konkurrensbegränsningar

Åläggande 1 §

Konkurrensverket får ålägga ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 och 102 i EUF-fördraget.

Konkurrensskadeavgift 5 §

Stockholms tingsrätt får på talan av Konkurrensverket besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (konkurrensskadeavgift) om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligt eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 och 102 i EUF-fördraget.

Näringsförbud 24 §

I lagen (1986:436) om näringsförbud finns bestämmelser om att näringsförbud kan meddelas för vissa överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 eller i artikel 101 i EUF-fördraget. Lag (2010:642).

betydelse. Företagets marknadsmakt kan också spela roll.

Konkurrensskadeavgiften kan uppgå till högst tio procent av företagets totala årsomsättning.

Eftergift och nedsättning

Det är möjligt för företag att helt eller delvis befrias från konkurrensskadeavgift om de erkänner sin medverkan i en olaglig kartell. Reglerna för vad som krävs av företag för att de ska slippa betala konkurrensskadeavgift finns i ett allmänt råd från Konkurrensverket.

Det företag som vill anmäla sin medverkan i en kartell och göra anspråk på befrielse från konkurrensskadeavgift ska kontakta Konkurrensverkets samordnare. Samordnaren nås på tfn 08-700 15 99, fax 08-700 15 98 eller e-post eftergift_kkv@kkv.se

Avgiftsföreläggande

Konkurrensverket får besluta om konkurrensskadeavgift om överträdelsen är klarlagd och partena är överens. Ett godkänt avgiftsföreläggande betraktas som en gällande dom.

Åläggande – vite

Om ett företag bryter mot något av förbuden i konkurrenslagen kan Konkurrensverket ålägga företaget att upphöra med överträdelsen.

Åläggandet kan vara att företaget måste upphöra med att tillämpa ett visst avtal, avtalsvillkor eller något annat förbjudet förfarande. Det kan också röra sig om exempelvis ett sälj-, rättelse- eller prisåläggande.

Ett åläggande kan förenas med vite.

Rättar sig inte företaget efter åläggandet avgör en allmän domstol på talan av Konkurrensverket om vitet ska dömas ut.

Näringsförbud

En person som utövar ledningen över ett företag som deltar i kartellverksamhet kan av Stockholms tingsrätt meddelas näringsförbud. Näringsförbud kan undvikas om personen i väsentlig mån underlättar Konkurrensverkets utredning.

Särskild talerätt

I de fall där Konkurrensverket inte ingriper har företag som berörts av överträdelsen rätt att väcka talan om åläggande vid Marknadsdomstolen.

Ogiltighet

Ett avtal som står i strid med förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete är civilrättsligt ogiltigt, det vill säga en allmän domstol kan inte döma en part till att fullgöra avtalet. Om hela avtalet eller endast vissa avtalsklausuler ska anses ogiltiga avgör domstolarna enligt vanliga tolkningsregler.

Skadestånd till andra företag

Ett företag som medvetet eller av oaktamhet bryter mot något av förbuden i konkurrenslagen eller EU:s konkurrensregler kan bli skyldigt att ersätta den skada som har uppkommit genom överträdelsen.

Lagen om grupprättegång kan användas vid skadeståndskrav till följd av konkurrensöverträdelser.

Instansordningen

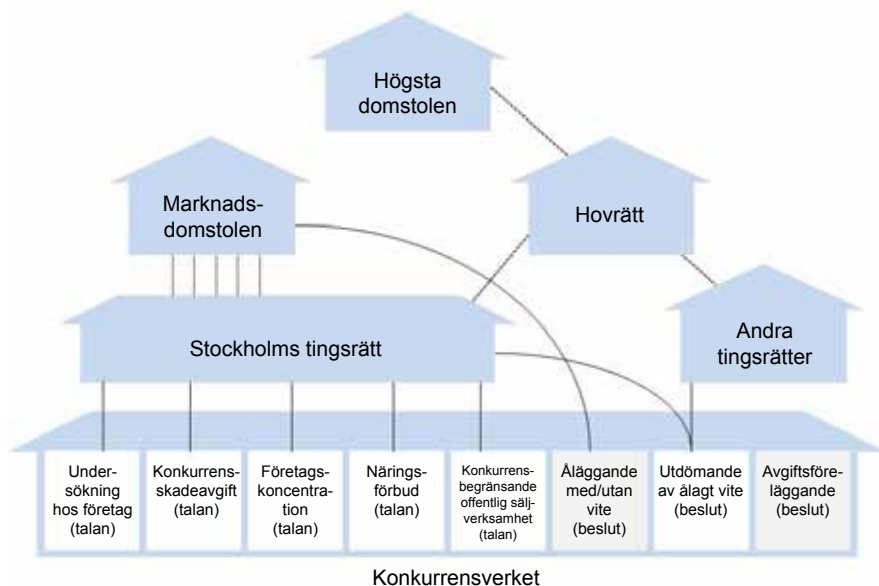
Konkurrensverket väcker talan vid Stockholms tingsrätt när det gäller konkurrensskadeavgifter, näringsförbud, konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och företagskoncentrationer.

Konkurrensverket kan utfärda avgiftsförelägganden om övertädelsen är klarlagd och parterna är överens.

Konkurrensverket kan genomföra undersökningar hos företag för utredning av eventuella överträdelser av konkur-

renslagen. Först måste Konkurrensverket ha fått tillstånd av Stockholms tingsrätt. Stockholms tingsrätts domar och beslut i konkurrensrättsliga frågor kan överklagas till Marknadsdomstolen. I dessa fall krävs prövningstillstånd.

Konkurrensverkets beslut om ålägganden att upphöra med överträdelser av konkurrenslagen kan överklagas direkt till Marknadsdomstolen.

Instansordningen enligt konkurrenslagen i de ärenden där Konkurrensverket fattar beslut alternativt väcker talan.

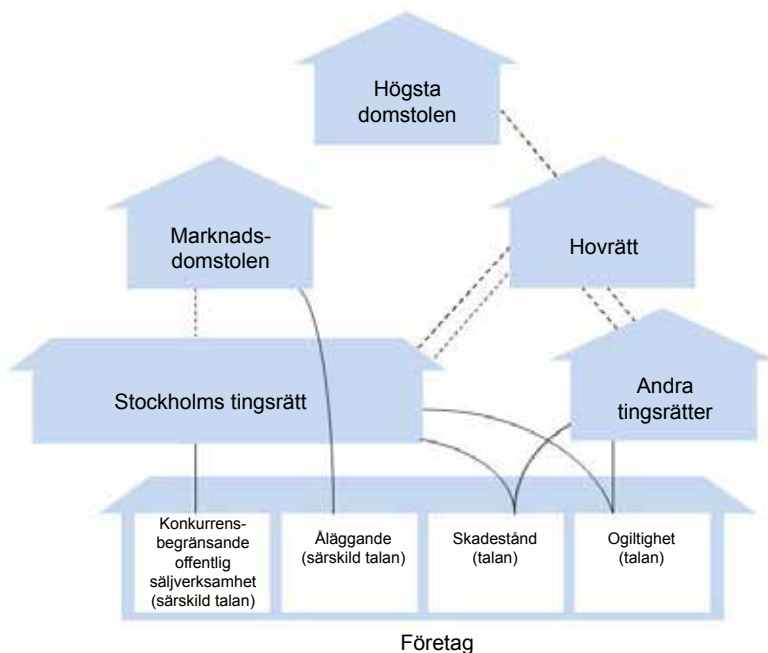
Konkurrensverkets avgiftsföreläggande gäller som en lagakraftvunnen dom och kan bara undanröjas under särskilda förutsättningar.

Om Konkurrensverket inte vidtar någon åtgärd har företag som berörs av överträdelsen rätt att väcka talan.

Talan om skadestånd kan väckas av den som drabbats av att ett företag har

överträtt konkurrensreglernas förbud. En skadeståndstalan väcks vid behörig tingsrätt eller vid Stockholms tingsrätt.

Om en skadeståndstalan handläggs tillsammans med en talan om konkurrensskadeavgift kan tingsrättens dom överklagas till Marknadsdomstolen.

Instansordningen enligt konkurrenslagen när företag väcker talan.

Konkurrensreglerna inom EU

EU:s konkurrensregler innehåller två grundläggande förbud som gäller företag: ett mot konkurrensbegränsande avtal (artikel 101 EUF) och ett mot missbruk av dominerande ställning (artikel 102 EUF). Dessa bestämmelser motsvaras av 2 kap. 1 § respektive 2 kap. 7 § konkurrenslagen. (Se sidorna 4 och 8). Särskilda regler om kontroll av företagskoncentrationer finns också.

Vid konkurrensbegränsande avtal och missbruk av dominerande ställning kan ett förfarande prövas såväl enligt EU:s konkurrensregler som enligt konkurrenslagen. EU:s konkurrensregler gäller som svensk lag parallellt med den svenska konkurrenslagstiftningen. De tillämpas om handeln mellan EU:s medlemsstater påverkas. Även avtal mellan företag som enbart berör den svenska marknaden kan prövas enligt EU:s konkurrensregler, om de till exempel hindrar import. För företagsarbeten där de positiva effekterna överväger de negativa finns ett generellt ständigt gällande undantag från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete (artikel 101:3). Företagen får på egen hand avgöra om det egna avtalet eller beteendet uppfyller de villkor som fastställts.

Europeiska kommissionen prövar företagskoncentrationer som har gemenskapsdimension, det vill säga där företagets omsättning överstiger vissa tröskelvärden och företagen är verk samma i flera medlemsländer. I undantagsfall kan de prövas nationellt.

Kommissionens beslut kan överklagas till Tribunalen och i vissa fall till EU-domstolen. Adressen till Tribunalen och

domstolens webbplats är:
<http://curia.europa.eu>

Företagskoncentrationer

Förfarandet för kontroll av företagskoncentrationer inom EU har som rättslig grund rådets förordning (EG) nr 139/2004.

Anmälan är obligatorisk för alla koncentrationer med en s.k. gemenskapsdimension. Sådana koncentrationer får inte genomföras innan de har godkänts av kommissionen.

En företagskoncentration kan förbjudas om den påtagligt hämmar den effektiva konkurrensen inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av den.

Klagomål

Om ett företag har utsatts för ett konkurrensbegränsande förfarande från ett annat företag kan det klaga hos kommissionen.

Det går också att klaga anonymt på konkurrensbegränsande förfaranden som man misstänker kan strida mot EU:s konkurrensregler.

Kommissionen kan också inleda en undersökning på eget initiativ, utan att det finns en formell anmälan.

Påföljder

Om avtal eller andra samarbeten strider mot EU:s konkurrensregler är de ogiltiga. Vidare kan kommissionen vid överträdelse av reglerna besluta om böter samt om åläggande vid vite. Böterna kan högst uppgå till 10 procent av företagets totala omsättning.

Böter kan även drabba ett företag som lämnat felaktiga uppgifter till kommissionen. Företag inom EU är skyldiga att lämna uppgifter till kommissionen.

Statligt stöd och upphandling

EU:s konkurrensregler riktar sig också mot medlemsstaternas regeringar. Statliga stödåtgärder som snedvrider konkurrensen mellan medlemsstaterna kan förbjudas.

När offentliga förvaltningar upphandlar varor och tjänster får de inte diskriminera företag från andra länder inom EU. Vid upphandlingar över vissa tröskelvärden måste därför svenska staten, liksom kommuner och landsting, låta företag i alla medlemsländer lämna anbud. Svenska företag har på motsvarande sätt möjlighet att delta i anbuds-tävlingar i medlemsstaterna inom EU.

Kontaktuppgifter

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens
Rue Joseph II / Jozef II-straat 70
BE-1000, Bryssel, Belgien
Tel. (+32)-2-299 11 11
Fax (+32)-2-295 01 28
http://ec.europa.eu/competition/index_sv.html

Ytterligare information

Konkurrenslagen

Konkurrenslagen (2008:579)

Förarbeten till konkurrenslagen

Näringsutskottets betänkande, 2009/10 NU8.

Proposition (2008/09:231) Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.

Näringsutskottets betänkande, 2007/08 NU14.

Proposition (2007/08:135) Ny konkurrenslag m.m.

Lagrådsremiss, Ny konkurrenslag m.m.

SOU 2006:99 En ny konkurrenslag.

Gruppundantag

Gruppundantagen kan läsas på Konkurrensverkets webbplats.

Lagar om gruppundantag

- Avtal om viss taxisamverkan, SFS 2008:580
- Vertikala avtal, SFS 2008:581
- Specialiseringsavtal, SFS 2008:582
- Avtal om forskning och utveckling, SFS 2008:583
- Vertikala avtal inom motorfordonssektorn, SFS 2008:584
- Avtal inom försäkringssektorn, SFS 2008:585
- Avtal om tekniköverföring, SFS 2008:586

Föreskrifter och allmänna råd

Konkurrensverket har en egen författningssamling, KKVFS, med föreskrifter och allmänna råd.

De *allmänna råden* ska på samma sätt som Europeiska kommissionens tillkännagivanden tjäna som vägledning för företagen genom att Konkurrensverket ger sin syn på vissa frågor.

KKVFS kan beställas från eller läsas på www.konkurrensverket.se.

Näringsförbud

Lagen (1986:436) om näringsförbud.

Konkurrensverkets ärenden

På Konkurrensverkets webbplats finns en aktuell förteckning över ärenden hos Konkurrensverket. Beslut i konkurrenslagsärenden som fattats efter den 1 september 1998 finns tillgängliga i fulltext, liksom Konkurrensverkets remissyttranden.

Vägledning

När företagen ska avgöra om avtalen strider mot konkurrensreglerna kan de ta hjälp av EU:s gruppundantagsförordningar och kommissionens tillkännagivanden och riktlinjer om hur artikel 101:3 ska tillämpas.

Syftet med riktlinjerna är att garantera att tillämpningen blir konsekvent och att ge företagen vägledning. Riktlinjerna är ett komplement till den vägledning som finns i kommissionens riktlinjer om olika typer av avtal, särskilt riktlinjerna

om horisontella samarbetsavtal och vertikala begränsningar.

På Europeiska unionens webbplats finns bland annat information om regler för företag.

Nyhetsbrev

Det elektroniska nyhetsbrevet "Konkurrens" kommer ut cirka en gång i månaden och går att prenumerera på kostnadsfritt via Konkurrensverkets webbplats.

Information via länsstyrelserna

Länsstyrelserna har i uppgift att främja konkurrensen inom sina respektive län. Vid varje länsstyrelse finns kontaktpersoner för konkurrensfrågor. Mer information finns på www.lst.se och www.konkurrensverket.se.

Kontaktuppgifter

Konkurrensverket

tfn 08-700 16 00

e-post konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se

KONKURRENSVERKET

Swedish Competition Authority

Adress 103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

Fax 08-24 55 43

konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se